

الامم مجلہ

مدیری : حام ثابت

۱۴ ربیع الآخر ۱۳۳۲

۲۷ شیاط ۱۳۳۹

یل ۱

صافی

مباحثی تصنیفه سوق ایتماشد. بوتون انسانلر یکدیگریته قارشی وظائفاه مکلفدرلر. کیسه حائز حقوق دکلدز. جمعیت و دولتك فوقده بر ذات حق وارد. یوکا موافق افعال مشروع، دیگرلری غیر مشروع اولدیغندن تصرف عامه‌نی درعهده ایدنلرک اوامری، مقررانی بوجاه کوره تقدیر اولنور. حقوق عامه‌نک غریبه واصل اولق ایستدیکی نتیجه بودر. بوابه حقوق اسلامیه‌نک اساس و روحیدر.

قونیه مبعوثی و دارالفنونک حقوق شعبه‌سنده
حقوق اداره و حقوق عامه معلی

مصطفی شرف

اجتماعیات

اجتماعی اصول فقه

فقهک ایکی منبعندن برنجیسی نص، ایکنجیسی عرفدور. فقهک برنجی مشی فوق العاده اهتماملره تفحص ایدلش و بوضوئله متعدد علوم قرآنیه و حدیثیه دن باشقه برده احکام فقهیه‌نک توضیحدن نه یولده اشتقاق و تفرع ایستدیکنی کوستره (اصول فقه) نامیله بر علم تگون ایتشد. عجباً عرف حقندهده بویله اهتمامکارانه تدقیقلر یاپیله مازمیدی؟ عرفلرک زمزمه‌لره، وزمزمه‌لرک تکاملی صفحه‌لریته کوره ناصل دکیشدیکنی وضوکره بوتحول و تکامل عرفلرک فقهیه نه یولده تأثیرلر اجرا ایستدیکنی کوستره اجتماعی بر اصوله تدوینته امکان یوقیدی؟

اجتماعیات علمی مثبت بر علم اوله‌رق آنجق یاقین زمانلرده تشکل ایتکه باشلادیغندن بوتدقیقلرک اجرا سیله بویله بر علمک تدوینی کچمش عصرلردن بکله‌مک طوغرو دکلدز.

هر جماعتک جانی حقوقی، حقیقی قانونی حیاتنک محصله‌سی اولان عرفقدن عیارتدر. کتابلرده یازیلی اولان دستورلری تفسیر و حیاته تطبیق ایدن وجدانلرده

یاشایان قاعده لردر . بوندن طولانی در که یدایتمده اصلی بر منبع کبی تلقی اولونمان عرف فقیهله کندیسی باشقه طریقله قبول ایتدرمه موفقی اولیوردی . اسلام جماعتی حقوقی احتیاجلرینی تطمین ایچون اول امرده قرآن کریمه مراجعت ایدیوردی . بر طرفدن ده بوجاعت کوندن کونه غایت سریع بر صورتده توسع ایتکده اولدیغدن اجتماعی حیاتنده و طولانیسیله عرف وعادتنده عمیق تحولات حصک کلیوردی . بناء علیه عرفک بی نهایه آتاندن بعضیسه بومنبعده مابه التطبيق بویه مادیغی زمان سنت وحیده مراجعت ایدیوردی . حتی امام مالک حضرتلری مدینه اهالیسک اجتماعی عنعنه سنی دهنسک خلق آرمسده منتشر برشکلی دیه رک مابه التطبيق عد ایدیوردی . عرفک پایانسز احتیاجلری بومنبعله ده تطمین اولونه مادیغی وقت اجماع و قیاس اساسلرینه مراجعت ایدلدی . عینی زمانده امام اعظم حضرتلری عرفک مستقل بر اساس اوله رق نظره آلمسی لزومنی جس ایدهرک تاسک احتیاجنه اوفقی اولان جهتی قیاسه ترجیح ایتکدن عبارت اولان (استحسن) قاعده سنی وضع ایتدی . امام ابویوسف حضرتلری نص ایله عرف تعارض ایدرسه باقیلر : اگر نص عرفدن متولد ایسه عرفه اعتبار ایدیلیر . قاعده سنی قبول ایتدی .

عرفه واجتهاده اعتبار ایتمین ، نصک ظاهری معاسنه توفیق حرکدن باشقه بر اساس قبول ایلمه یالکزر برقیه ظهور ایتدی . بو ذات ظاهریه مذهبک امامی اولان (داود بن علی) ایدی . حیاته قیمت ویرمه ین بومذهب خطابنه او یغون بر جزایه دوچار اولدی ؛ یعنی حیات طرفدن قبول ایدلدی . بناء علیه مؤخر بعض شهر تجولرک بویولی مجدداً احیایه چالیشملرینه رغماً ظاهریه مذهبی هیچ بر زمان یاشایه مدی وهیچ بر ایز بیراقه مادی . کوریلورکه (اجتهاد) عرفه انطباق احتیاجندن طوغدیغی کبی فقهک توسع وتشعی ده عرفک انکشاف و تفرعیه برابر یورومشدر . فقهک تاریخی بازمق ایچون اول امرده اسلام عرفلرینک تاریخی بیلیمک اقتضا ایدر .

اوت اسلام شریعتی ساوی کوکله مالک بر طوبی آتاجیدر . فقط بو آتاجک حکمت وجودی دنیوی بر فضا و محیطده یاشامق ، اجتماعی عرفلردن هوا ،

حرارت و ضیاء الہرق مدنی احتیاجی تظمین ایتمکدر . بواغاج برقاچ عصر
یمش ویزدکدن سوکرا آرتق نامہ دن محروم قالشدور دنیہ من .

اسلام شریعتک قیامتہ قدر ہر عصرک شریعتی اولہرق قالہ جفتہ ایمان ایدنلر
بواغاجک دائمًا جانی وولود اولدیغنی قبول ایتمک اضطرار بندہ درلر؛ چونکہ یاشامایان
ویاشاتہ میان برقانون ، حیاتک ناظمی اولہ ماز . بواقادہ لردن آکلاشیلیور کہ فقہک
نصی بر اصولی اولدیغنی کبی اجتماعی بر اصولی دہ واردر : فقط بواجتماعی اصول
فقہ - اجتماعیات علمتک تاسیسی بوعصرہ نصیب اولدیغنی ایچون - شیمدی یہ قدر تدوین
ایدیایہ مہ سی بوتک تاسیسی وظیفہ سی بو زمانک فقہ و اجتماعیاتچیلرینہ قالشدور .
فقہلر ، و اجتماعیاتچیلر دییورم : چونکہ بونی نہ یالکز فقہلر ، نہ دہ یالکز
اجتماعیاتچیلر یاہ ماز . بوایکی صفتک علمی تعاونی اولمادقچہ بویکی علم تاسیس ایدہ من .
عرفک افکار عمومیہ ، opinion publique عادات mœurs تعامل
coutume استعمال usage عنعہ tradition کبی شکلری وار ، فقہلرک
اجماعی ، منفی شورانک قرارلری دہ عرفک برنوع تجلیلریدر . حتی (تواتر)ک ،
عرفک منفی تأثیرلرندن آزادہ اولوب اولمادیغنی آکلامق دہ بر اجتماعیات مسئلہ سیدر .
اولاً عرفک بویکی مختلف شکلرینی علماً تعریف وتصنیف ایتمک لازمدور .
ثانیاً عرفک اخلاقی ، حقوقی ، سیاسی قسملری واردر کہ آرہ لرنده کی
فرقلر تحری وتعین ایدمک اقتضا ایدر ،

ثالثاً عرفدہ کی تحول وتکامللرک سائر طبیعی حادثہ لردہ اولدیغنی کبی ثابت
وضروری قانونلرہ تابع اولوب اولمادیغنی تدقیق ایدمک لیدر .

اوروپائی اجتماعیاتچیلر قومیات ، تاریخ و اخصائیات علملرینک مقایسہ
اصوللریلہ ازانہ واثبات ایتدیلر کہ « مشابہ شرائط اجتماعیہ داخلندہ بعض اخلاقی
وحقوقی مؤسسہلر ، بعضی دینی اعتقادلر عینی انموذ جدہ قالیورلر ، حیات اجتماعیہ نک
عینتی مؤسسہلرک عینتی موجب اولیور . حتی اثبات اولوندی کہ عینی انموذ جدن
اولان جماعتلر دہ - بوجاعتلر بربریاہ مناسبتدہ بولونہ میہ حق درجہ دہ یکدیگرندن
زماناً و مکاناً اوزاق اوقلری حالہ - اک فرعی عادتلر وتعامللر بیابہ مماثلت کاملہ
عرض ایدییور .

عینی انموذجلره عائد مؤسسهرلرک بومثالت مطرده سی حادثات اجتماعیه نیک معینیت détermione قانونندن مستتا اولمادیغنه اک مکمل بر دلایلدر [دور قهایم] بعض علما منر مادی حادثه لرده تجلی ایدن قوانین طبیعییه سنت الهیه تلقی ایتمشلردر . بوتلقی بی اجتماعی قوانین طبیعییه اجتماعی معینته ده تشمیل ایدرسک حس دینییه ده موافقی بر حرکت اولمازمی ؟

مادامکه قوملرک و امتلرک اجتماعی وجدانلری ، اخلاقی عادتلری ، حقوقی تعامللری ، سیاسی افکار عمومیه لری فردی اراده لر دن مستقل واولنلره حاکم اولان طبیعی قانونلره تابعدر ، بوسنتلری تسنین و بوقانونلری تقنین ایدن قدرت مشیت ازلیه دن باشقه نه اوله بیلر ؟

اوحالده اوعرفده نص کی حقیقی رصریح بر صورتده دکل ، فقط ضمنی ، مجازی بر اعتبارله آلهی بر ماهیتی حائر اولمازمی ؟

امام ابو یوسف حضرتلری « نص عرفدن متولد ایسه اعتبار عرفه در ، دیور . عجا دنیوی ایشلره و اجتماعی حیا ته تعلق ایدن نصلرک همان کافه سی عرفدن متولددر دنیله مز می ؟

اجتماعی معینیت و اطرا دی عادة اللهک تجلیسی اوله رقی قبول ایتد کدن صوکره بوسنت سبحانیه نیک اجتماعی حیا ته تعلق ایدن نصوصده ده اساس اوله سی غایت طبیعیدر .

مع مافیة اجتماعی اصول فقه ، فقهک اجتماعی منبعلرینی تدقیق ایتمکه برابر هیچ بر زمان فقهک یرینی طوتمق ادعاسنده بولونه مز . ناصل که نص اصول فقهده بویله بر دعواده بولونه مامشدر . افتا وقضا وظیفه لری اصولجیلره دکل احکام فرعییه بی تنقیص ایله اوغراشان فقهیلره عائددر . اصولجیلره کلنجه بونلردن برنجی قسم نصوص ساحه سنده ، ایکنجی قسم اجتماعیات عالنده فقیهلره یول کوسترمک وظیفه لریله مکلفدرلر . فقیهلر بوا یکی اصولک ایکیسندن ده مستغنی اوله مازلر .

کوک آب